
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2018:4

Undervisning och lärande

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som handlar om strategier och ekonomiska satsningar kring Svenska kyrkans lärande och undervisning samt verksamhet för barn och unga. Motionärerna ställer viktiga och angelägna frågor, men utskottet förväntar att *Programmet för lärande och undervisning* svarar mot det som motionerna föreslår när det gäller undvikande av glapp i församlingens verksamhet för dessa åldrar. Utskottet har under beredningen erfarit att undervisning och lärande kommer vara ett prioriterat område för Svenska kyrkan, på alla nivåer, under lång tid framöver. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motionerna 2018:76 och 2018:84 ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:76, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:76, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:84.

Motionernas förslag

Motion 2018:76 av Niklas Grahn m.fl., Programmet för lärande och undervisning

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra tidsperspektivet för programmet för lärande och undervisning
2. uppdra till kyrkostyrelsen att stärka den långsiktiga strategiska styrningen av Svenska kyrkans lärande och undervisning.

Motion 2018:84 av Nina Wahlin och Åsa Ingårda, Nationell ungdomsatsning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa en ekonomisk nationell satsning på åldersgruppen 10–13 år (plus/minus några år) för samtliga stifts möjlighet att stärka pastorats och församlingars åldersanpassade verksamheter för denna målgrupp.

Bakgrund

Svenska kyrkan möter varje år en stor mängd människor som deltagare i församlingsverksamheter, gudstjänster och på arenor utanför kyrkan. I skrivelsen KsSkr 2018:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020* lyfter

kyrkostyrelsen fram lärande och undervisning som ett prioriterat område för nationell nivå under de kommande åren. Det sker i form av ett systematiskt och sammanhållet program som ska stärka och utveckla lärande och undervisning i hela Svenska kyrkan.

I ett första steg organiseras programmet som ett projekt med tidsramen 2018–2020. Förstått på det viset kan *programmet* beskrivas som en långsiktig förstärkning av och samling kring kyrkans undervisning; en mobilisering som bygger på krismedvetenhet och en gemensam förståelse av lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

I projektbeskrivningen för *Programmet lärande och undervisning* (Ks 2016/0088) anges följande.

Att tala om ett lärandeprogram i singularis och bestämd form ("programmet") är alltså inte helt enkelt, givet att det redan sker undervisning runt om i landet och att församlingarna själva avgör vad de vill ta ombord. Dessutom pågår redan särskilda satsningar på undervisning inom ramen för stiftens strategiska arbete. Det kan därför vara lättare att tänka program i betydelsen samling: att hela organisationen utifrån en gemensam krismedvetenhet samlas kring undervisningsuppdraget och att programmet samlar (inventerar, tillgängliggör, utvecklar) det arbete som pågår i landet och driver det framåt. I denna gemensamma satsning har alla kyrkans delar viktiga roller att spela. Uppgiften för nationell nivå blir att etablera, driva och ta ansvar för ett arbete med lärande och undervisning enligt de tre linjer som beskrivs i det följande.

Programmet för lärande och undervisning kan beskrivas i tre huvudlinjer:

1. stödja arbetet i stift och församlingar,
2. utveckla en digital plattform med två ingångar/grenar, samt
3. utveckla stöd till insatser i offentligheten/det offentliga samtalet

Till programmet hör också att arbeta vidare med ett förslag till förändring i kyrkoordningen avseende församlingens undervisning. Svenska kyrkans kyrkosyn ger församlingarna hög grad av autonomi och självstyre, därför kan engagemang i ett särskilt projekt aldrig beställas. Ett gemensamt, sammanhållet och systematiskt arbete behöver alltså ske frivilligt, kollegialt och solidariskt, i god samverkan mellan stiftet och nationell nivå liksom mellan förtroendevalda, biskopar, medarbetare och ideella.

Programmet för lärande och undervisning har föregåtts av tidigare program/satsningar; *Programmet Barn och unga* (2009–2012) och *Dela tro – Dela liv* (2013–2018). En utvärdering av satsningen *Dela tro – dela liv* kommer att presenteras för kyrkomötet 2019 och en slutkonferens med erfarenhetsutbyte är planerad till Karlstad i november samma år.

I *Programmet för lärande och undervisning* är undervisningsuppdraget i fokus, men barn och ungdomar har getts ett särskilt fokus.

Svenska kyrkan möter varje år en stor mängd barn och ungdomar. I åldersgruppen 10–12 finns mellan 26 000 och 27 000 barn i olika former av gruppverksamheter i församlingarna (2017). Läger vi på åldersgruppen 13–15 år (konfirmander är inte inräknade) blir siffran drygt 39 000 totalt, 2007 uppgick den siffran till drygt 36 000 totalt. Till detta ska räknas ungefär 26 500 deltagande barn i barnkörsverksamhet (till barnkörer räknas vanligtvis körer med barn från 0–15 år).

Det är framför allt Västerås stift som har haft ett kraftigt ökat antal deltagande i gruppverksamhet 10–12 år, vilket förklarar att siffrorna pekar uppåt. Även i Karlstads, Linköpings och Stockholms stift har antalet som deltar i gruppverksamhet 10–12 år ökat. När det gäller gruppdeltagande i åldersgruppen 13–15 år har det skett en ökning i Linköpings, Luleå, Visby, Västerås och Växjö stift.

Förra året behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2017:3 motion 2017:120 där motionären i punkt 1 föreslog att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att i den kommande satsningen *Programmet för lärande och undervisning* utarbeta en nationell *Trons ABC* där innehållet i kyrkans dopundervisning för olika åldrar formuleras. I samma betänkande behandlades motion 2017:13 där motionären önskade riktlinjer för Svenska kyrkans dopundervisning. Utskottet föreslog i båda fallen att förslagen skulle avslås och som skäl för detta hänvisade det till de satsningar som gjorts (*Programmet Barn och unga* och *Dela tro – dela liv*) och man pekade även på det pågående arbetet med *Programmet för lärande och undervisning*. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Motion 2018:76

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:76.

Utskottet har fått ta del av information som tydliggjort tidsplanen för *Programmet för lärande och undervisning*, både i det korta och långa perspektivet. Det framkom då att undervisning och lärande kommer vara ett prioriterat område för Svenska kyrkan, på alla nivåer, under lång tid framöver. Utskottet uppfattar att *Programmet för lärande och undervisning* har en inledande fas på tre år och dess resultat och rekommendationer kommer att genomsyra Svenska kyrkans arbete med undervisning och lärande i det långa tidsperspektivet. Utskottet uppfattar det som problematiskt att det finns olika tidsplaner angivna i styrdokument, webb och övriga dokument gällande programmet. Utskottet föreslår utifrån det som ovan anförts att motion 2018:76 ska avslås i sin helhet.

Motion 2018:84

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:84.

Utskottet bejakar intentionen i det som föreslås i motionen. Det är viktigt att undvika glapp i församlingens verksamhet gällande barn och unga. Utskottet delar motionärernas uppfattning att avsaknad av verksamheter för barn och unga är särskilt olyckligt åren innan de får inbjudan till konfirmationsundervisning, vilket riskerar att de försvinner ur församlingsverksamheten. Samtidigt vill utskottet framhålla vikten av att barn och unga, oavsett ålder eller intresseinriktning kan finna sammanhang och verksamheter som passar för dem. Utskottet uppfattar att det arbete som ska göras i programmet för lärande och undervisning också omfattar åldersgruppen 10–13 år. Utskottet föreslår därför att motion 2018:84 ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Inga Alm, Anders Ahl, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället:

Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:84 och till förmån för följande förslag.

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att bifalla motion 2018:84.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att med anledning av motion 2018:84 uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att en nationell stark satsning för åldersanpassade aktiviteter för åldersgruppen 10–13 +/- några år innefattas inom ramen för så väl det långsiktiga programmet och det mer kortsiktiga och tidsmässigt avgränsade projektet för lärande och undervisning.

Detta då motionen belyser ett alarmerande behov av en tydlig nationell insats för den berörda gruppen. Motionens syfte och mål täcker Svenska kyrkans uppdrag gällande så väl undervisning, diakoni, mission och gudstjänst och uppfyller det faktum att alla barn oavsett ålder och oavsett var de bor i Sverige har rätt till en andlig utveckling.

Vicktoria Bagi, Margaretha Herthelius, Inga Alm, Agne Arnesson och Torbjörn Aronson

Särskild mening

Vår mening är att motion 2018:84 i första hand ska bifallas, i andra hand ska motionen avslås och med anledning av motionen ska kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att en nationell stark satsning för åldersanpassade aktiviteter för åldersgruppen 10–13 +/- några år, innefattas inom ramen för så väl det långsiktiga programmet och det mer kortsiktiga och tidsmässigt avgränsade projektet för lärande och undervisning.

Detta då vår mening är att motionen belyser ett alarmerande behov av en tydlig nationell insats för den berörda gruppen. Motionens syfte och mål täcker Svenska kyrkans uppdrag gällande undervisning, diakoni, mission och gudstjänst och uppfyller det faktum att alla barn oavsett ålder och oavsett var de bor i Sverige har rätt till andlig utveckling.

Nina Wahlin, Amanda Carlshamre och Ellionor Moberg